

2019.gada 17.aprīlī

Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes izsludinātā konkursa uz valsts SIA “Latvijas Televīzija” vakantajiem valdes locekļu amatiem organizēšanā piemērojamo tiesību normu analīze

1. Faktiskie apstākļi un piemērojamo tiesību normu analīzes nepieciešamība

Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome (turpmāk – Padome), pamatojoties uz Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma (turpmāk arī – EPLL) 5.panta pirmo un otro daļu un 62.panta piekto daļu, 2019.gada 10.janvārī ar lēmumu Nr.3 lēma par konkursa uz valsts SIA “Latvijas Televīzija” (turpmāk arī – LTV) valdes priekšsēdētāja un valdes locekļa digitālās attīstības un satura jautājumos amatiem (turpmāk – Konkurss) izsludināšanu un apstiprināja Konkursa nolikumu.

Konkursa nolikumā atbilstoši EPLL noteikta Konkursa komisija visu Padomes locekļu sastāvā (turpmāk – Konkursa komisija), kā arī noteiktas trīs pieaicināmās personas kā sabiedrības interešu pārstāvji ar novērotāju un padomdevēju tiesībām – LTV arodbiedrības valdes priekšsēdētāja, Latvijas Personāla vadīšanas asociācijas valdes priekšsēdētāja un Padomes Sabiedriskās konsultatīvās padomes (turpmāk – SKP) priekšsēdētāja.

Noslēdzoties Konkurssam, atbilstoši tā nolikumam 2019.gada 28.martā ar lēmumu Nr.65 “Par iecelšanu valsts SIA “Latvijas Televīzija” valdes priekšsēdētāja un valdes locekļa digitālās attīstības un satura jautājumos amatā” Padome kā LTV kapitāla daļu turētāja, kas īsteno tās dalībnieku sapulces funkcijas, pamatojoties uz EPLL 62.panta piektās daļas, 65.panta noteikumiem un Publiskas personas kapitāla daļu kapitālsabiedrību pārvaldības likuma (turpmāk arī – Kapitālsabiedrību pārvaldības likums) 66.panta pirmās daļas 3.punktu, 74.panta otro un trešo daļu un 79.panta piekto daļu, ar balsu vairākumu valdes priekšsēdētāja amatā apstiprināja Eināru Gielu un vienbalsīgi valdes locekļa digitālās attīstības un satura jautājumos amatā apstiprināja Evu Juhņēviču un iecēla viņus valdes locekļu amatos uz pieciem gadiem.

Laikā, kad Padomes organizēja Konkursu, kā arī tam noslēdzoties, atsevišķiem Saeimas deputātiem, izpildvaras pārstāvjiem (Pārresoru koordinācijas centram), žurnālistiem un dažādu organizāciju pārstāvjiem radās šaubas par Konkursa norises atbilstību to regulējošo normatīvo aktu prasībām.

Lai skaidrotu Konkursa norises atbilstību, Padome ir analizējusi un skaidrojusi šādu normatīvo aktu piemērošanu minētā jautājuma ietvaros:

- 1) Latvijas Republikas Satversme;
- 2) Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likums;
- 3) Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likums (stājās spēkā 01.01.2015) un ar šo likumu spēku zaudējušais likums Par valsts un pašvaldību kapitāla daļām un kapitālsabiedrībām;
- 4) Komerclikums;
- 5) Ministru kabineta 2015.gada 1.decembra noteikumi Nr.686 “Kārtība, kādā nominē kandidātus valdes un padomes locekļu amatiem kapitālsabiedrībās, kurās valstij kā

dalībniekam (akcionāram) ir tiesības izvirzīt valdes vai padomes locekļus, un valdes locekļus valsts kapitālsabiedrībās, kurās ir izveidota padome”;

- 6) Ministru kabineta 2017.gada 23.marta noteikumi Nr.264 “Noteikumi par profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstošiem pamatuzdevumiem un kvalifikācijas pamatprasībām”.

Minētā kontekstā Padome ir ņēmusi vērā arī šādus dokumentus:

- 1) Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma Latvijas Republikas 9.Saeimā pieņemšanas process (2. un 3.lasījumā piedāvātās un apstiprinātās redakcijas);
- 2) Pārresoru koordinācijas centra 2017.gada 16.marta Vadlīnijas kapitālsabiedrību valdes un padomes locekļu kandidātu atlasei un izvērtēšanai, kapitālsabiedrībās, kurās valstij kā dalībniekam (akcionāram) ir tiesības izvirzīt valdes vai padomes locekļus;
- 3) Citu Padomes organizēto konkursu procedūras (nolikumi), kopš spēkā ir Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likums (2010.gada 11.augusts).

2. Konkursa procedūra (nolikums) un tā atbilstība normatīvo aktu prasībām

2.1. EPLL un Kapitālsabiedrību pārvaldības likuma tiesību normu piemērošana

Viens no EPLL mērķiem ir noteikt sabiedriskā elektroniskā plašsaziņas līdzekļa tiesisko statusu un uzraudzības kārtību, paredzot sabiedriskā elektroniskā plašsaziņas līdzekļa programmu veidošanai un izplatīšanai nepieciešamā finansējuma avotus un finansēšanas kārtību (EPLL 2.panta otrās daļas 3.punkts).

Kapitālsabiedrību pārvaldības likuma mērķis ir veicināt publiskai personai piederošu kapitāla daļu un publiskas personas kapitālsabiedrību efektīvu pārvaldību, publiskas personas kapitālsabiedrību racionālu un ekonomiski pamatotu resursu izmantošanu, labas korporatīvās pārvaldības principu ievērošanu, kā arī nodrošināt publiskas personas līdzdalības nosacījumu ievērošanu (Kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 2.pants).

Atbilstoši EPLL 5.panta pirmajai daļai sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi ir valsts kapitālsabiedrības, kas izveidotas un darbojas saskaņā ar EPLL, Kapitālsabiedrību pārvaldības likumu, Komerclikumu un citiem normatīvajiem aktiem, kā arī statūtiem, kurus apstiprina Padome. EPLL 5.panta otrajā daļā noteikts, ka Padome ir valsts kapitāla daļu turētāja attiecīgajā kapitālsabiedrībā un veic tās dalībnieku sapulces funkcijas.

Lai stiprinātu Padomes neatkarību un atbalstītu eiropisku pieeju sabiedrisko mediju pārvaldībai, kas balstīta starptautiskajās tiesībās un pieredzē, atzīstot EPLL kā speciālā likuma prioritāro nozīmi, Saeimā 2018.gada 15.martā tika pieņemti grozījumi Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību likumā, ar kuriem likums tika papildināts ar 3.panta sesto daļu: “Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbībai šā likuma noteikumi piemērojami, ja Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā nav noteikts citādi.”¹. Virzot minētos sabiedrisko elektronisko

¹ Tautsaimniecības agrārās vides un reģionālās politikas komisijā priekšlikums tika atbalstīts, lai novērstu visas iespējamās pretrunas, uzsverot, ka Padome ir neatkarīga institūcija. Tika ņemti vērā Padomes vēstulē paustie argumenti, kā arī komisijas sēdē uz vietas sniegtā Padomes priekšsēdētājas Daces Kezberes prezentācija, tostarp par to, ka sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi ir specifiska joma un jānovērš pretrunas Kapitālsabiedrību pārvaldības likuma un EPLL regulējumā attiecībā uz sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu valdes atlases konkursiem – komisiju un atklātības principu.

plašsaziņas līdzekļu pārvaldībai nozīmīgos grozījumus Kapitālsabiedrību pārvaldības likumā, tika risināta iespējamā neviennozīmīga EPLL un Kapitālsabiedrību pārvaldības likuma interpretācija jautājumos, kuros pārklājas abu likumu tvērums², tostarp attiecībā uz sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu valdes atlasīšanu un iecelšanu.

Ir būtiski, ka, izstrādājot Kapitālsabiedrību pārvaldības likumu, ar Ministru kabineta 2012.gada 4.jūnija rīkojumu Nr.246 apstiprinātajai Valsts kapitāla daļu pārvaldības koncepcijai “Turpmākā kapitālsabiedrību pārvaldība” publiskas personas kapitālsabiedrību sarakstā netika iekļauta valsts SIA “Latvijas Televīzija” un valsts SIA “Latvijas Radio” un Padome kā to kapitāla daļu turētājs³. Dokumentā tiek apskatītas tikai ministrijas kā kapitāla daļu turētāji. Minētais apliecina, ka sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu specifika netika ņemta vērā, izstrādājot likumprojektu.

Savukārt attiecībā uz Komerclikumu Pārvaldības likumā noteikts, ka jautājumos, kurus neregulē Kapitālsabiedrību pārvaldības likums, piemēro Komerclikuma noteikumus.

Tikai EPLL ir noteiktas tiesību normas, kas attiecas tieši uz sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu kā kapitālsabiedrību tiesisko statusu un uzraudzības kārtību, tostarp valdes izraudzīšanās kārtību.

Līdz ar to secināms, ka minētajos normatīvajos aktos ir nodalīta to piemērošanas kārtība, attiecīgi noteicot speciālo un vispārējo regulējumu. Nozares speciālais likums ir EPLL un, ja tas paredz citas normas, tad saistošas un piemērojamas ir speciālā likuma tiesību normas.

Padomei, organizējot Konkursu un saskaroties ar diviem dažādiem viena jautājuma regulējumiem, ir jāpiemēro Kapitālsabiedrību pārvaldības likuma tiesību normas, bet tikai tik tālu, cik tās nav pretrunā ar EPLL. Tikai EPLL ir noteiktas tiesību normas, kas attiecas tieši uz sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu valdes izraudzīšanās kārtību. Līdz ar to, salīdzinot ar Kapitālsabiedrību pārvaldības likumu un Komerclikumu, kas attiecas uz visām kapitālsabiedrībām, EPLL noteiktais par konkursu ir uzskatāms par speciālo tiesību normu.

Turklāt jāņem vērā, ka, izstrādājot Kapitālsabiedrību pārvaldības likumu, sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi kā publiskas personas kapitālsabiedrības, netika apskatītas un analizētas to īpatnības jaunā regulējuma kontekstā.

2.2. Padomes kompetence sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu jomā

EPLL 62.pantā ir noteikta Padomes **nedalīta kompetence (tiešs deleģējums) sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu jomā**. Tostarp kompetence (deleģējums):

- 1) iecelt un atcelt sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu valdes;
- 2) apstiprināt konkursa nolikumu;
- 3) nodrošināt, lai valdes locekļus izraudzītos atklāta konkursa kārtībā.

Minētās komisijas 2018.gada 13.marta sēdē deputāti tika iepazīstināti ar Padomes priekšlikumu (vēstuli) grozījumiem Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā. Vēstulē īpaši uzsvērta konkursa uz sabiedrisko mediju valdes locekļu amatam organizēšanas nošķiršana no izpildvaras, un nepieciešamība konkursos nodrošināt atklātības principu.

² Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijas 2018.gada 14.marta sēdes, kurā tika atbalstīts likumprojekts par grozījumiem 2.lasījumā, stenogrammā ir minēts: “atbildīgās komisijas priekšlikums, kas attiecas uz sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbību un saistību ar likumu par Publiskas personas (..) Lai neradītu pretrunas (..)”.

³ Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/documents/3990> (2.pielikums).

Veicot sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu valdes atlasu un iecelšanu, pirmkārt, ir jāņem vērā EPLL 57.panta pirmā daļa, kas paredz, ka Padome ir neatkarīga pilntiesīga autonoma institūcija, kas atbilstoši savai kompetencei pārstāv sabiedrības intereses elektronisko plašsaziņas līdzekļu jomā.

EPLL ir spēkā kopš 2010.gada 11.augusta. Tiesību normas, kas attiecas uz sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu valdes konkursu, definējums, jēga un tvērums nav mainījies jeb sašaurinājies kopš tā spēkā stāšanās.

Interpretējot EPLL noteikto attiecībā uz valdes konkursu teleoloģiski jeb pēc jēgas un mērķa, secināms, ka likumdevējs joprojām ir deleģējis tieši Padomi organizēt konkursu, nedalot šo kompetenci. Pretējā gadījumā EPLL attiecībā uz šo konkursu un nolikuma izstrādi būtu noteikta citu personu, piemēram, izpildvaras institūciju iesaiste, kā tas ir, piemēram, attiecībā uz maksas televīzijas pakalpojumu sniegšanu – likumdevējs, uzskatot par nepieciešamu konkrētu starpinstitūciju sadarbību, EPLL 72.panta otrajā un trešajā daļā to ir paredzējis. Paredzēta izpildvaras (Ministru kabinets, Satiksmes ministrija, Kultūras ministrija un Konkurences padome) cieša iesaiste, noteicot, ka konkursa nolikumu apstiprina Ministru kabinets. Arī, piemēram, attiecībā uz SKP sastāva noteikšanu un nolikuma apstiprināšanu izpildvarai nav paredzēta jebkāda kompetence (EPLL 63.pants).

Jautājumos, kas saistīti ar sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu saturu, vai iespējām to ietekmēt, izpildvaras loma netiek paredzēta vispār. Tajā skaitā sabiedriskā pasūtījuma nolikuma izstrādē nav izpildvaras iesaistes. Tāda pati EPLL interpretācija par Padomes kompetenci ir piemērojama attiecībā uz sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu valdes iecelšanu un atcelšanu. Tas atbilst vispārpieņemtajai Eiropas praksei, par kuru tiks izklāstīts turpmākajā tekstā.

Padomes nedalīto kompetenci apliecina arī apstākļi, ka, neraugoties uz to, ka gan Kapitālsabiedrību pārvaldības likumā, gan pirms tam (līdz 2015.gada 1.janvārim) spēkā bijušajā likumā Par valsts un pašvaldību kapitāla daļām un kapitālsabiedrībām bija paredzēta dalībnieku sapulces kompetence ievēlēt un atsaukt valdes locekļus, arī speciāli EPLL tika noteikta šāda kompetence. Attiecīgi, ja sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu valdes izvēlē pietiktu ar vispārīgo likumu (Kapitālsabiedrību pārvaldības likumu), tad tiesību norma par valdes izvēli principā nebūtu jāliek iekšā EPLL kā speciālajā likumā, jo tas būtu bezmērķīgi. Līdzīgi kā Komerclikuma un Kapitālsabiedrību pārvaldības likuma tiesību normu gadījumā attiecībā uz valdes locekļu ievēlēšanu – abos likumos ir tiesību normas attiecībā uz valdes ievēlēšanu. Dublēšanās būtu bezmērķīga, ja vien Kapitālsabiedrību pārvaldības likums neparedzētu īpašu pieeju tieši publiskas personas kapitālsabiedrībām. Šādu normas ietveršana speciālajā likumā (konkrētajā gadījumā attiecībā uz Komerclikumu speciālais likums ir Kapitālsabiedrību pārvaldības likums un attiecībā uz Kapitālsabiedrību pārvaldības likumu speciālais likums ir EPLL) per se, liek nepārprotami secināt, ka likumdevējs ir vēlējis, ka valdes izveles jomu jāregulē īpaši, nevis saskaņā ar vispārīgajām normām, proti jāpiešķir Padomei nedalīta kompetence.

Atšķirīgu statusu Padomei piešķir ne vien apstākļi, ka tā ir kapitāla daļu turētāja sabiedriskajos elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos, kas ir atzīta par īpaši regulējama jomu, bet arī apstākļi, ka nav līdzvērtīgas situācijas valsts kapitālsabiedrību pārvaldībā Latvijā kā sabiedriskajiem elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem, jo atšķirībā no ministrijām – Padome kā lēmējainstitūcija ir koleģiāla institūcija, kas pārraudzību veic kopā (5 Padomes locekļi).

Jāņem vērā, ka kapitālsabiedrības statuss sabiedriskajiem elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem

nav primārs un ne juridiski ne organiski tiem piemērots, bet gan pakārtots tam apstāklim, ka citu piemērotāku statusu Latvijas Republikas normatīvie akti neparedz (atšķirībā no citām valstīm, piemēram, Igaunijā, kur sabiedriskajiem medijiem ir bezpeļņas organizācijas statuss). Ne velti kapitālsabiedrībām, kam kapitālsabiedrības statuss ir pilnībā organisks, nevajag atsevišķu likumu, kā tas ir gadījumā ar sabiedriskajiem elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem, bet pietiek ar Kapitālsabiedrību pārvaldības likumu un Komerclikumu.

Ievērojot iepriekš minēto, secināms, ka, salīdzinot ar Kapitālsabiedrību pārvaldības likumu, EPLL nosaka papildu nosacījumus gan par to, kuras personas var būt sabiedriskā elektroniskā plašsaziņas līdzekļa valdes loceklis, gan par to, kādi ierobežojumi attiecas uz valdes locekli, gan atlases kārtību. Piemēram, apstiprinot Konkursa nolikumu, ir jāievēro Kapitālsabiedrību pārvaldības likuma un uz tā pamata izdoto Ministru kabineta noteikumu regulējums, bet tas ir jāpapildina atbilstoši EPLL regulējumam attiecībā uz sabiedriskajiem elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem un to valdes atlasī. Analogiski – apstiprinot sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu kā kapitālsabiedrību statūtus, ir izmantojama Kapitālsabiedrību pārvaldības likumā un uz tā pamata izdoto Ministru kabineta noteikumos noteiktā tipveida statūtu forma, bet statūti ir papildināmi, ņemot vērā EPLL noteikto, jo EPLL paredz, ka statūtus izstrādā un apstiprina Padome (EPLL 62.panta ceturtā daļa).

2.3. Nedalītas kompetences nozīme sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu valdes atlasē

Tā kā sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu valdes izvēles jautājums vistiešākajā veidā ir saistīts ar sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu saturu, stratēģiju un neatkarību, tad pareizi to risināt tā, lai sabiedrībā nerastos šaubas par konkursa atkarību no politiskās vides, arī izpildvaras. Proti - jānodrošina maksimāla caurskatāmība, lai nebūtu šaubu par to, ka izvēlēts labākais kandidāts. Nav pietiekami, ja konkursa komisijas darbā iesaistītu vienu ekspertu vairāk, vai mazāk, bet jādod iespēja finalistus vērtēt arī sabiedrībai un iesaistītajām pusēm.

Nav atbalstāma situācija, kad Kapitālsabiedrību pārvaldības likums tiek piemērots, neņemot vērā EPLL regulējumu pēc būtības, tostarp tajā nostiprināto Padomes atšķirīgo (autonomo) statusu un sabiedrisko mediju darbību sabiedrības interesēs.

Eiropas Raidorganizāciju apvienības (EBU) Sabiedrisko mediju pārvaldības vadlīnijās⁴ ir noteikts – lai samazinātu nepamatotas iejaukšanās risku sabiedrisko mediju pārvaldībā, lielākā daļa valstu ir ieviesušas uzraudzības modeļi, kas attālina sabiedrisko mediju no politiskām institūcijām, it īpaši no izpildvaras un likumdošanas varas, kā arī no politiskas iejaukšanās. Sabiedriskais medijs var veiksmīgi pildīt savas funkcijas tikai tad, ja medijs tiek uztverts kā patiesi neatkarīgs no valdības un citas politiskās un ekonomiskās ietekmes. Arī saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 10.pantu ir atzīta sabiedrisko mediju svarīgā nozīme, aizstāvot vārda un informācijas brīvības pamattiesības. Svarīgākais attiecību elements starp sabiedrisko mediju un tā auditoriju ir uzticība.

Neatkarīgam mediju regulatoram ir svarīga loma arī sabiedriskā medija neatkarības nodrošināšanā. Patiesas neatkarības nodrošināšana normatīvajos aktos un praksē ir priekšnoteikums, lai Padome spētu efektīvi, pārskatāmi un atbildīgi pildīt savus uzdevumus, nodrošinot Padomes un sabiedrisko

⁴ EBU (2015). Legal Focus. Governance principles for public service media. 9.lpp. Pieejamas: https://www.ebu.ch/files/live/sites/ebu/files/Publications/EBU-Legal-Focus-Gov-Prin_EN.pdf

elektronisko plašsaziņas līdzekļu neatkarību. Arī iepriekš minētās EBU vadlīnijās (12.lpp.) ir uzsvērts, ka sabiedrisko mediju uzraudzības struktūrām ir galvenā loma, lai ievērotu un nodrošinātu sabiedrisko mediju neatkarību.

Arī iepriekš minētās EBU vadlīnijas (15.lpp.) noteic, ka neatkarīgām uzraudzības struktūrām vajadzētu būt galvenajai lomai, ieceļot sabiedrisko mediju valdi. Galvenais arguments ir tāds, ka neatkarīgu uzraudzības iestāžu lēmumi attiecībā uz valdes locekļiem nav ietekmējami. Vadlīnijās minēts arī tas, ka iecelšanas procedūrai ir jābūt pārredzamai un lēmumu pamatā ir jābūt objektīviem un publiski pārbaudītiem kritērijiem. Vadlīnijās nepārprotami ir norādīts uz neatkarīga atlases procesa nepieciešamību (23.lpp.).

Padomes neatkarību apstiprina arī EDSO savā Misijas novērtējuma gala ziņojumā⁵, kas tika publiskots 2019.gada janvārī, uz Padomes darbības jomu attiecinot rekomendāciju: “Lai nodrošinātu plašsaziņas līdzekļu regulatora neatkarību un sabiedrības uzticību, parlamenta locekļiem vajadzētu atturēties no iejaukšanās plašsaziņas līdzekļu iestādes darbā”.

2.4. Atklātības princips Konkursa nolikumā

Par Padomes apstiprināto LTV valdes locekļu atlases Konkursa nolikumu un tajā noteikto attiecībā uz tā trešo kārtu un atklātības principu secināms, ka atklātības princips nav pretrunā ar EPLL, kas nepārprotami noteic sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu statusu un sabiedrības nozīmi tā pastāvēšanā.

Padomei ir tiesības, izvērtējot sabiedrības un konkursa dalībnieku intereses, ievērojot EPLL noteikto tiešo deleģējumu, izstrādāt konkursa nolikumu, primāri atbilstoši EPLL regulējumam attiecībā uz sabiedriskajiem elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem. Padome ir radusi kompromisu, atklātības principu sabiedrības interesēs piemērojot tikai Konkursa trešajai kārtai, tādā veidā līdzsvarojot amata kandidātu un sabiedrības intereses. Ņemot vērā sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu īpašo statusu, sabiedrībai (tostarp sabiedrisko mediju lietotājiem un darbiniekiem) ir tiesības zināt par pretendentiem uz svarīgiem amatiem sabiedriskajā medijā. Sabiedriskajiem medijiem ir nepieciešama uzticība.

Arī Saeimas priekšsēdētāja un Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas locekle Ināra Mūrniece minētās komisijas 2019.gada 9.janvāra sēdē norādīja: “Es gribētu uzsvērt Eiropas līmeņa dokumentus – Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīvu, kur ir skaidri pateikts, ka mediji ir īpaša joma, kas ir pilnīgi atšķirīgi vērtējama, nekā citi komercpakalpojumi, un tur ir norādīta kultūras, valodas dimensija. Attiecībā uz sabiedriskajiem medijiem direktīvā nav tieši pateikts, bet no tās izriet, ka sabiedrībai ir interese zināt, kas notiek, un es atbalstītu kandidātu atklātības principu, jo sevišķi pēdējā kārtā (..). Ir kļūda pielīdzināt kapitālsabiedrības, kas nodarbojas ar dažādiem komercpakalpojumiem, mediju jomai, kas ir īpaši sensitīva. Pašiem sabiedriskā medija darbiniekiem un skatītājiem būtu ļoti svarīgi zināt, kas pretendē uz šo ļoti nozīmīgo darbu, turklāt hibrīdkara apstākļos.”.

Kultūras ministrijas Mediju politikas nodaļas vadītāja Aiga Grišāne minētajā Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas sēdē pauda šādus argumentus Padomes neatkarības un konkursa kandidātu atklātības nodrošināšanai: “Jautājums par konkursa atklātību ir bijis dienaskārtībā, tostarp dažādās Saeimas komisijās jau iepriekš, un diskusija ir bijusi ļoti plaša,

⁵ Pieejams: <https://www.osce.org/iv/odihr/elections/latvia/409665?download=true>. (22.lpp.)

tostarp pieaicinot ļoti augsta līmeņa konstitucionālo un valsts tiesību speciālistus, ieskaitot Edgaru Pastaru. Faktiski vienošanās ir bijusi tāda, ka šī nozare tiešām ir īpaša, jo ir EPLL, kas tomēr nosaka atšķirīgu kārtību, un jau šobrīd tas būtu interpretējams tādā veidā, ka NEPLP ir tiesības paredzēt atšķirīgu kārtību, nosakot nolikumā atklātību, kas ir ļoti būtiska sabiedriskajiem medijiem, ņemot vērā šo augsto uzticamības nepieciešamību. Un tieši ar šo mērķi, lai esošo praksi lauztu, tika pieņemti grozījumi Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā, specifiski ierakstot arī šajā likumā šo iespēju. Ņemot vērā publiskās diskusijas un ņemot vērā, ka, izstrādājot pārvaldības likumu, nevienā no brīžiem, nevienā no dokumentiem, nevienā no stadijām nav ticis diskutēts, ka šis likums ir jāattiecinā arī uz sabiedrisko mediju, jo par to patiesībā tika aizmirsts tajā brīdī, kad pie likuma tika strādāts. (..) Sabiedriskais medijs ir īpaša institūcija demokrātiskā valstī, kas jāpārvalda citādāk nekā citas kapitālsabiedrības. Šī interpretācija ir tāda, ka NEPLP var organizēt konkursus, kas atšķiras no klasiskās kārtības”.

Padomei organizējot konkursus iepriekš, sabiedrībā vienmēr ir ticis aktualizēts jautājums par kandidātu atklāšanu, kas liecina par sabiedrības interesi un līdz ar to Padome atbildību.

2.5. Pieredzes prasības Konkursa nolikumā

EPLL 65.panta otrajā daļā ir noteikts, ka “Par sabiedriskā elektroniskā plašsaziņas līdzekļa valdes locekli var apstiprināt personu, kurai ir laba reputācija, augstākā izglītība un vismaz piecus gadus ilga profesionālā pieredze plašsaziņas līdzekļu jomā vai uzņēmumu vadībā”.

Ievērojot minēto EPLL tiesību normu, Padome, apstiprinot pieredzes prasības Konkursa nolikumā, ņēma vērā:

- 1) Konkurss tiek organizēts, ievērojot EPLL tiesību normas, Kapitālsabiedrību pārvaldības likuma tiesību normas tik tālu, cik tās nav pretrunā ar EPLL, proti, vai EPLL nav noteikts citādi (Konkursa nolikuma 1.2 punkts);
- 2) Konkursa mērķis – nodrošināt atklātu, godīgu un profesionālu valdes locekļu atlasīšanu, kas veicina profesionālas un kompetentas kapitālsabiedrības pārvaldes institūcijas izveidi, un atbilstoši korporatīvās pārvaldības labās prakses principiem iecelt LTV valdes priekšsēdētāju un valdes locekli digitālās attīstības un satura jautājumos (Konkursa nolikuma 1.3 punkts);
- 3) Konkursa nolikuma 2.1 punktā ir noteikts, ka “Uz Latvijas Televīzijas valdes locekļa amata kandidātiem attiecas EPLL 65.panta otrajā, trešajā un ceturtajā daļā, Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 31.panta ceturtajā daļā noteiktie amata kandidātiem izvirzāmie nosacījumi, prasības un aizliegumi (ietverti Nolikuma 7.nodaļā – amata kandidāta apliecinājumā)”, tātad nepārprotami paredzot, ka, vērtējot amata kandidātus, tiks izvērtēta EPLL noteiktā prasība par vismaz piecus gadus ilgu profesionālo pieredzi plašsaziņas līdzekļu jomā vai uzņēmumu vadībā;
- 4) Detalizētāk paredzot pieredzes prasības, Konkursa nolikuma 2.2.3 punktā noteikts: “Vismaz 5 (piecus) gadus ilga pieredze vadošā amatā plašsaziņas līdzekļu jomā vai vismaz 5 (piecus) gadus ilga pieredze kapitālsabiedrības vadošā amatā (pieredze vidējā vai lielā kapitālsabiedrībā tiks uzskatīta par priekšrocību), organizācijas vai iestādes vadītāja, vadītāja vietnieka vai struktūrvienības vadītāja amatā, kas nodrošina nepieciešamo iemaņu kopumu, lai profesionāli pildītu valdes locekļa uzdevumus konkrētajā amatā kapitālsabiedrībā”.
- 5) Konkursa nolikuma 2.2.5 punktā noteiktas kompetences, kuras vērtējot, amata kandidātu

sniegums atkarīgs arī no viņu profesionālās pieredzes.

- 6) Konkursa komisijas izstrādātajā amata kandidātu novērtēšanas anketā, kuras izstrādē piedalījās arī komisijai pieaicinātie eksperti, attiecībā uz pieredzi tika noteikts, ka vismaz 5 gadus ilga pieredze vadošā amatā plašsaziņas līdzekļu jomā vai vismaz 5 gadu pieredze kapitālsabiedrības vadošā amatā (priekšrocība – pieredze vidējā vai lielā kapitālsabiedrībā), organizācijas vai iestādes vadītāja amatā, kas nodrošina nepieciešamo iemaņu kopumu, lai profesionāli pildītu valdes locekļa amata uzdevumus konkrētajā amatā kapitālsabiedrībā, tiek vērtēta divos aspektos:
 - pieredzes ilgums un specifika vadošā amatā, vērtējot, kā pieredze nodrošina nepieciešamo iemaņu kopumu, lai profesionāli pildītu Latvijas Televīzijas valdes locekļa amata pienākumus;
 - pieredzes vadošā amatā aktualitāte (pēdējie 10 gadi);
- 7) Konkursa nolikumā un Konkursa komisijas izstrādātajā amata kandidātu novērtēšanas anketā tika ņemts vērā Kapitālsabiedrību pārvaldības likumā un uz tā pamata izdotajos Ministru kabineta 2015.gada 1.decembra noteikumos Nr.686 “Kārtība, kādā nominē kandidātus valdes un padomes locekļu amatiem kapitālsabiedrībās, kurās valstij kā dalībniekam (akcionāram) ir tiesības izvirzīt valdes vai padomes locekļus, un valdes locekļus valsts kapitālsabiedrībās, kurās ir izveidota padome” noteiktās prasības valdes locekļa amata kandidātiem, veicinot līdzīgu praksi, bet tik tālu, cik nosacījumi nav pretrunā ar EPLL.
- 8) EPLL 65.panta ceturtā daļa noteic, ka “Uz sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu valžu locekļiem attiecas ierobežojumi un aizliegumi, kas paredzēti valsts amatpersonām likumā “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā”, proti, nav noteikta atruna par Kapitālsabiedrību pārvaldības likumu.

Konkursa nolikumā ir pilnībā ņemtas vērā EPLL noteiktās profesionālās pieredzes prasības sabiedriskā elektroniskā plašsaziņas līdzekļa valdes locekļiem.

Kandidātu pieredze tika vērtēta primāri caur prizmu – vai tā veido vismaz piecus gadus ilga un vai tā nodrošina nepieciešamo iemaņu kopumu, lai profesionāli pildītu valdes locekļa uzdevumus attiecīgajā kapitālsabiedrībā. Iemaņu kopums primāri varēja tikt novērtēts tikai individuālajās pārrunās.

Atbilstoši Konkursa nolikumam uzreiz 1.kārtā no turpmākās dalības konkursā tiek izslēgti tie kandidāti, kam nav likumā noteiktā 5 gadu pieredze mediju jomā vai uzņēmumu vadībā.

Konkursa nolikuma 2.nodaļā “Amata kandidātiem izvirzāmās prasības” jau sākotnēji 2.1.punktā ir noteikts: “Uz Latvijas Televīzijas valdes locekļa amata kandidātiem attiecas EPLL 65.panta otrajā, trešajā un ceturtajā daļā, Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 31.panta ceturtajā daļā noteiktie amata kandidātiem izvirzāmie nosacījumi, prasības un aizliegumi (...)”. Atbilstoši Konkursa nolikuma 4.2.1.1. un 4.2.1.2.punktiem amata kandidāts tiek izslēgts no turpmākās dalības Konkursā, ja tiek konstatētas neatbilstības kandidātiem izvirzītajām prasībām.

Iepriekš minētā prakse ir bijusi visos sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu valdes atlases procesos, tālākajā atlases gaitā primāri vērtējot pieredzes kvalitāti. Līdzšinējā prakses pieredzes prasību noteikšanai atainota šī atzinuma 1.pielikumā apkopotajā informācijā tabulā.

Savukārt tabulā 2.pielikumā redzama Konkursā uzvarējušā amata kandidāta pieredze un tās

sasaiste ar EPLL un Konkursa nolikumu – 2019.gada 28.martā LTV valdes priekšsēdētāja amatā ieceltā amata kandidāta profesionālās pieredzes atbilstība EPLL un Konkursa nolikuma prasībām.

Papildinot iepriekš minēto attiecībā uz EPLL 65.panta otrajā daļā noteikto par pieredzes prasību – vismaz 5 gadus ilga profesionālā pieredze plašsaziņas līdzekļu jomā vai uzņēmumu vadībā, attiecībā uz likuma definējumu “uzņēmumu vadība” secināms, ka tā neietver tikai augstākos amatus (valdes, prokūrista amatus) uzņēmumā, bet gan atbilstoši Ministru kabineta 2017.gada 23.marta noteikumi Nr.264 “Noteikumi par profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstošiem pamatuzdevumiem un kvalifikācijas pamatprasībām” attiecībā uz “112. Rīkotājdirektori un uzņēmumu vadītāji” amatu grupu noteiktajam, uzņēmumu vadītāju amatu grupā ietilpst arī darbinieki, kuri veic šādus pienākumus: noteikt vai formulēt uzņēmuma darbības pamatvirzienus; plānot, vadīt un koordinēt uzņēmuma darbu kopumā, izvēlēties un apmācīt personālu, organizēt un vadīt padotā personāla darbu uzņēmumā; noteikt ekonomiskos un tehniskās attīstības rādītājus, konkrētus uzdevumus un konsultēt pakļautos vadītājus; organizēt un vadīt darījumus, operatīvos darba procesus – darījumu slēgšanu ar piegādātājiem, klientiem, citām iestādēm, biedrībām un nodibinājumiem, organizācijām; pārstāvēt uzņēmumu darījumos ar citiem uzņēmumiem; kontrolēt izdevumus, nodrošināt materiāltehnisko un citu resursu apgādes plānošanu un to racionālu izmantošanu; analizēt un novērtēt uzņēmuma darbību, tās rezultātus un ziņot par tiem direktoru padomei, vadības grupai un augstākajiem vadītājiem u.c.

Minēto Ministru kabineta 15.1.punktā ir noteikts, ka “uzņēmums” ir kopīgs apzīmējums valsts vai pašvaldību iestādei, komersantam, personālsabiedrībai, biedrībai, nodibinājumam vai fondam, reliģiskai organizācijai, politiskai partijai vai citam tiesību subjektam, kas nodarbina vismaz vienu darbinieku”. Savukārt Komerclikuma 18.pants noteic, ka “Uzņēmums ir organizatoriski saimnieciska vienība. Uzņēmumā ietilpst komersantam piederošas ķermeniskas un bezķermeniskas lietas, kā arī citi saimnieciski labumi (vērtības), kurus komersants izmanto komercdarbības veikšanai.”.

Ievērojot iepriekš minēto, secināms, ka definējums “pieredze uzņēmumu vadībā” neaprobežojas tikai ar valdes locekļa amatu komercsabiedrībā, bet gan tulkojama, ņemot vērā, vai vismaz 5 gadus ilgā pieredze nodrošina nepieciešamo iemaņu kopumu, lai profesionāli pildītu valdes locekļa uzdevumus konkrētajā amatā kapitālsabiedrībā, ko apstiprina arī Pārresoru koordinācijas centrs 2017.gada 16.marta Vadlīnijas kapitālsabiedrību valdes un padomes locekļu kandidātu atlasei un izvērtēšanai, kapitālsabiedrībās, kurās valstij kā dalībniekam (akcionāram) ir tiesības izvirzīt valdes vai padomes locekļus.

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu atlasē prakse
pieredzes prasību noteikšanai

Nr.	<i>Konkursa nolikuma apstiprināšanas datums</i>	<i>Konkursa nolikumā noteiktās pieredzes prasības (attiecināmi nolikuma punkti)</i>	<i>Konkursa/ nominācijas komisijas sastāvs</i>
1.	<p>2012.gada 20.novembris</p> <p>Konkurss uz šādiem LTV amatiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - valdes priekšsēdētājs; - valdes loceklis programmu attīstības jautājumos; - valdes loceklis finanšu un tehnoloģiju jautājumos. 	<p>2.1. Prasības pretendentiem:</p> <p>2.1.3. Pieredze vadošā amatā.</p> <p>Nolikuma 4.pielikumā attiecībā uz priekšsēdētāju noteikti apakškritēriji, paredzot, ka ņem vērā <i>pieredzi vidēju vai lielu <u>uzņēmumu/organizāciju vadības līmenī (valde vai 1. līmeņa vadītājs)</u></i>, augstāko novērtējumu skalā no 1–10 punktiem paredzot par 4 gadu pieredzi minētajā līmenī (10 punkti), savukārt viszemāko punktu paredzot 1 gada pieredzei (4 punkti).</p> <p>Minētā punktu sistēma uzrāda, ka, EPLL regulējuma ietvaros par nepieciešamo minimālo 5 gadu pieredzi medijos vai uzņēmumu vadībā ir noteikti papildu kritēriji likumā noteiktās pieredzes prasības novērtēšanai. Joprojām, nosakot gala rezultātu, primāri ņemot vērā EPLL regulējumu.</p>	<p>Ainārs Dimants Aija Dulevska Gints Grūbe Dainis Mjartāns Ivars Zviedris</p>
2.	<p>2014.gada 3.novembris</p> <p>Konkurss uz šādiem LR amatiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - valdes priekšsēdētājs; - valdes loceklis programmu attīstības jautājumos; - valdes loceklis nodrošinājuma jautājumos. 	<p>2.1. Prasības pretendentiem:</p> <p>2.1.5. Vismaz 5 (piecus) gadus ilga pieredze plašsaziņas līdzekļu jomā vai uzņēmumu vadībā.</p>	<p>Ainārs Dimants Aija Dulevska Gints Grūbe Dainis Mjartāns Ivars Zviedris</p>
3.	<p>2016.gada 3.marts</p> <p>Konkurss uz šādiem LTV amatiem:</p>	<p>2.2. Prasības pretendentiem:</p> <p>2.2.3. Vismaz 5 gadus ilga darba pieredze plašsaziņas līdzekļu jomā vai uzņēmumu vadībā, <u>kas nodrošina</u></p>	<p>Dace Ķezbere Aija Dulevska Arturs Vaiders Baiba Strautmane (SKP)</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - valdes loceklis programmu attīstības jautājumos; - valdes loceklis finanšu vadības jautājumos. 	<u>nepieciešamo iemaņu kopumu, lai profesionāli pildītu valdes locekļa uzdevumus konkrētajā amatā kapitālsabiedrībā.</u>	<p>Vladislavs Vesperis (PKC)</p> <p>Neatkarīgais eksperts ar padomdevēja tiesībām – LTV arodbiedrību pārstāve Agita Cāne-Ķīle.</p>
4.	<p>2016.gada 21.aprīlis</p> <p>Konkurss (atkārtots) uz LTV valdes locekļa finanšu vadības jautājumos amatu.</p>	<p>2.2. Prasības pretendentiem valdes locekļa uzdevumu profesionālai izpildei:</p> <p>2.2.3. vismaz 5 gadus ilga darba pieredze vidēja vai liela uzņēmumu finanšu vadībā, <u>kas nodrošina nepieciešamo iemaņu kopumu, lai profesionāli pildītu valdes locekļa uzdevumus konkrētajā amatā kapitālsabiedrībā.</u></p>	<p>Dace Kezberē Aija Dulevska Arturs Vaiders (SKP) Vladislavs Vesperis (PKC) Ģirts Bērziņš (Latvijas Ekonomikas attīstības foruma biedrs)</p> <p>Novērotāji ar padomdevēja tiesībām – LTV arodbiedrību pārstāve Agita Cāne-Ķīle un Baltijas Korporatīvās pārvaldības institūta Latvijas pārstāvniecības vadītājs Andris Grafs</p>
5.	<p>2017.gada 16.augusts</p> <p>Konkurss uz šādiem LR amatiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - valdes priekšsēdētājs; - valdes loceklis finanšu vadības jautājumos. 	<p>2.2. Prasības kandidātiem valdes locekļa uzdevumu profesionālai izpildei:</p> <p>2.2.3. Vismaz 5 gadus ilga pieredze vadošā amatā plašsaziņas līdzekļu jomā vai vismaz 5 gadu pieredze vidējas vai lielas kapitālsabiedrības valdes vai padomes locekļa amatā, organizācijas vai iestādes vadītāja vai vadītāja vietnieka amatā, <u>kas nodrošina nepieciešamo iemaņu kopumu, lai profesionāli pildītu valdes locekļa uzdevumus konkrētajā amatā kapitālsabiedrībā.</u></p>	<p>Ivars Āboliņš Patriks Grīva Gunta Līdaka Vladislavs Vesperis (PKC) Dace Kotzeva (SKP un bijusī NEPLP priekšsēdētāja vietniece) Andris Grafs (Baltijas Korporatīvās pārvaldības institūta Latvijas pārstāvniecības vadītājs)</p>
6.	<p>2017.gada 17.oktobris</p> <p>Konkurss uz LR valdes locekļa programmu attīstības jautājumos amatu</p>	<p>2.2. Prasības kandidātiem valdes locekļa uzdevumu profesionālai izpildei:</p> <p>2.2.3. vismaz 5 gadus ilga pieredze vadošā amatā plašsaziņas līdzekļu jomā vai vismaz 5 gadu pieredze vidējas vai lielas kapitālsabiedrības valdes vai padomes locekļa amatā, organizācijas vai iestādes vadītāja vai vadītāja</p>	<p>Ivars Āboliņš Patriks Grīva Gunta Līdaka Vladislavs Vesperis (PKC) Dace Kotzeva (SKP un bijusī NEPLP priekšsēdētāja vietniece) Andris Grafs (Baltijas</p>

		<p>vietnieka amatā, <u>kas nodrošina nepieciešamo iemaņu kopumu, lai profesionāli pildītu valdes locekļa uzdevumus konkrētajā amatā kapitālsabiedrībā.</u></p>	<p>Korporatīvās pārvaldības institūta Latvijas pārstāvniecības vadītājs)</p>
7.	<p>2019.gada 10.janvāris</p> <p>Konkurss uz šādiem LTV amatiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - valdes priekšsēdētājs; - valdes loceklis digitālās attīstības un satura jautājumos. 	<p>2.2. Prasības kandidātiem valdes locekļa uzdevumu profesionālai izpildei:</p> <p>2.2.3. Vismaz 5 (piecus) gadus ilga pieredze vadošā amatā plašsaziņas līdzekļu jomā vai vismaz 5 (piecus) gadus ilga pieredze kapitālsabiedrības vadošā amatā (pieredze vidējā vai lielā kapitālsabiedrībā tiks uzskatīta par priekšrocību), organizācijas vai iestādes vadītāja, vadītāja vietnieka vai struktūrvienības vadītāja amatā, <u>kas nodrošina nepieciešamo iemaņu kopumu, lai profesionāli pildītu valdes locekļa uzdevumus konkrētajā amatā kapitālsabiedrībā.</u></p>	<p>Aurēlija Ieva Druvieta Dace Kezbera Ivars Āboliņš Patriks Grīva Gunta Līdaka</p> <p>Kā sabiedrības interešu pārstāves ar novērotāju un padomdevēju tiesībām:</p> <p>Sarmīte Plūme (LTV arodbiedrības valdes priekšsēdētāja)</p> <p>Eva Selga (Latvijas Personāla Vadišanas Asociācijas valdes priekšsēdētāja)</p> <p>Dace Kotzeva (SKP)</p>

Valdes priekšsēdētāja amatā ieceltā kandidāta pieredze, kas tika noteikta kā atbilstoša EPLL un Konkursa nolikumam

Nr.	Laika periods	Darba vieta un amats	Pieredzes apraksts
1.	06.2013.–01.2017. Kopā 3.5 gadi	SIA “Arhitekts Ingurds Lazdiņš” Administratīvais direktors (1.līmeņa vadītājs)	Darba pienākumos – galvenās menedžmenta funkcijas: ➤ Stratēģiskā vadība; ➤ Finanšu vadība; ➤ Personāla vadība.
2.	12.2007.–06.2009. Kopā 1.5 gadi	SIA “Arhitektonika” Administratīvais direktors (1.līmeņa vadītājs, kā arī prokūrists, kas pilda funkcijas valdes līmenī)	Darba pienākumos – galvenās menedžmenta funkcijas: ➤ Stratēģiskā vadība; ➤ Pārstāvība ar klientiem; ➤ Eiropas finansējuma piesaistīšana; ➤ Valdes priekšsēdētāja aizvietošana.

Cita dzīvesgājuma aprakstā (CV) uzskaitītā daudzpusīgā un nozīmīgā pieredze, kas nav atzīstama par valdes vai 1.līmeņa vadītāja pieredze tika izvērtēta, ņemot vērā valdes loceklim noteiktās nepieciešamās kompetences (lektors, tirgus datu analītiķis, mentors un mentoru asociācijas biedrs, kvalitātes sistēmas vadītājs u.c.)